

účinkoval na vůli napadené osoby; nelze proto — jak mylně tomu chce stížnost — ze zákona dovozovati pro skutkovou podstatu zločinu vydírání požadavek, že ve výhrůžkách musí býti zlo, kterýmž hrozeno, naznačeno jednak určitě dle předmětu, který má býti zlem zasažen, jednak jakožto zlo bezprostředně nastávající.

Čís. 609.

Předražování (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).

Pro trestnost pletich postačí již způsobilost, stupňovati cenu i jen toho množství zboží, jímž pokoutně obchodováno.

Pletichy podloudným vývozem cukru a vajec do ciziny.

(Rozh. ze dne 17. listopadu 1921 Kr II 757/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaných do rozsudku lichevního soudu při krajském soudě ve Znojmě ze dne 19. července 1921, pokud jím byla obžalovaná Anděla Sch. uznána vinnou přečinem podle § 11 čís. 4 zákona ze dne 17. října 1919 čís. 568 sb. z. a nař. a obžalovaná Terezie L. přečinem dle § 5 tr. zák. a § 11 čís. 4 dotčeného zákona — mimo jiné z těchto

důvodů:

Po stránce hmotněprávního zmatečního důvodu § 281 čís. 9 lit. a) tr. ř. dovozují stížnosti, že trestné pletichy dle § 11 čís. 4 zákona o vál. lichvě vyžadují způsobilost stupňovati cenu všeho zboží, tedy tržní neb obvyklé ceny zboží toho druhu, jakým bylo obchodováno; činností obžalovaných tržní ceny cukru a vajec stupňovány býti nemohly a to ani nákupem, poněvadž pro cukr byly úředně stanovené ceny a nabídka vajec stačila pro všechny účely, takže si kdokoliv ve volném obchodě mohl nakoupiti libovolné množství vajec, ani prodejem, protože tento měl býti proveden v cizozemsku; na tvoření cen v cizozemsku však stát lichevním zákonodárstvím působiti ani nemůže ani nechce. Vývody jsou mylné. Pro požadavek způsobilosti pletich, stupňovati cenu všeho zboží toho druhu, jakým bylo obchodováno, tedy obecné, tržní jeho ceny, neposkytuje opory ani slovní znění, ani smysl § 11 čís. 4 zákona o vál. lichvě, ani účel tohoto zákona. Přísnost a výše trestních sazeb tohoto zákona — na které poukazují stížnosti — mají příčinu v tom, že se mírnější trestní sazby dřívějších obdobných zákonů minuly výsledkem; zákon o válečné lichvě čelí proti jakémukoliv zbytečnému zdražování předmětů potřeby v zájmu spotřebitelů, bez ohledu, jsou-li zdražováním stíženi všichni spotřebitelé, či jen jednotlivci; větší nebo menší počet spotřebitelů jest však nepochybně — byť obecné ceny snad nestoupaly — poškozen stoupáním ceny onoho množství zboží, jímž pachatel obchoduje, nehledě ani k tomu, že větší počet takovýchto rejdů sesiluje poptávku, zmenšuje nabídku zboží, legitimnímu obchodu dosažitelného, a účinkuje tím ve směru vzestupném na ceny vůbec, při jichž tvoření jsou podstatnými složkami rozsah poptávky a nabídky; při správném výkladu pojmu »způsobilé stupňovati cenu předmětu« stačí však již způsobilost stupňovati cenu a to onoho množství zboží, jímž ne-

oprávněně, pokoutně bylo obchodováno. Úředně stanovené ceny uplatňují se pouze v obchodě legálním; vedle tohoto bylo však — zejména též cukrem — obchodováno pokoutně, a pokoutní obchod nedbal cen úředně stanovených, nýbrž domáhal se a docílil vyšších nadměrných cen, ku kterým se odběratelé pokoutních překupníků, spotřebitelé, uvolili tím spíše, když úřední přiděly cukru pro mnohé spotřebitele nepostačovaly. Udánlivý nadbytek vajec byl snad místní a přechodný. Výroba vajec jest v různých krajích — co do množství — různá, takže výrobou výnosnějších krajů kryje se i potřeba ostatních, zejména průmyslových krajů a velkých měst. Vejce jsou potraviny, tedy zboží, při kterém poměrným nadbytkem jednoho druhu nahraňuje se nedostatek jiných druhů, a jsou potraviny, při nichž rozsah výroby a ceny v různých ročních obdobích bývají značně rozličny, takže v dobách větší nabídky a levnějších cen i přímí spotřebitelé nakupují vejce do zásoby pro doby menší výroby a vyšších cen. Ostatně i za poměrného nadbytku zboží mají změny rozsahu poptávky v zápětí změny cen, ježto výrobci a obchodníci používají každého zlepšení své police, nastavšího sesílením poptávky, ku zvýšení svých požadavků, takže nákupy překupníků, rozmnožujících počet koupěchtivých a sesilujících tím poptávku, účinkují i za poměrného nadbytku zboží na ceny ve směru vzestupném, nehledě k tomu, že odběratelům překupníků zdražuje se zboží zbytečně o zisk překupnický. Jest sice přisvědčiti stížnosti potud, že účelem zákona o válečné lichvě není též ochrana cizozemských spotřebitelů. Avšak činností obžalovaných byly dotčeny a poškozeny také zájmy spotřebitelstva tuzemského. Neboť cukru jest, poněvadž dle § 11 vládního nařízení ze dne 23. října 1920, č. 581 sb. z. a n. (po případě ze dne 23. září 1919, čís. 519 sb. z. a n.) k ukojení potřeby (scilicet tuzemské) uvolňuje cukerní komise jen potřebné množství — tuzemskému spotřebitelstvu dosažitelná jen obmezená zásoba; také vejce jsou — přes případný místní a přechodný nadbytek — tuzemskému spotřebitelstvu po ruce jen v obmezeném množství. Zmenšení tuzemských zásob, jaké nastává zejména i pletichářským nákupem a podloudným vývozem zboží do ciziny, povzbuzuje tuzemskou poptávku, obávající se, že nedojde ukojení, k nabízení zvýšených cen, takže rejdy toho druhu, jakých se dle zjištění nalézacího soudu dopustily obžalované, účinkují i na ceny cukru a vajec v tuzemsku ve směru vzestupném, zejména nabývají-li většího rozsahu pro svou výnosnost. Ostatně jest na snadě, že pokoutní obchodníci, docilující v cizozemsku nepoměrně větších cen, požadují také na tuzemských spotřebitelích, kteří z těchto nekalých pramenů odbírají, tytéž nadměrné ceny, ku kterým se cizozemští obyvatelé ve své citelné nouzi, zejména o cukr, rádi uvolují. Dle toho, co dovedeno, nelze shledati právní omyl v tom, že nalézací soud má činnost stěžovatelky Anděly Sch. za způsobilou, stupňovati ceny předmětů potřeby; zjištěná její činnost obcházela platné předpisy o veřejném hospodaření cukrem a o vývozu předmětů potřeby, vybočovala tudíž z kolejí řádného obchodu, směřujíc dle zjištění nalézacího soudu k tomu, aby normální přechod zboží od výrobce k spotřebiteli byl zmařen.

Čís. 610.

**Předražování (cís. nařízení ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák.).
Automobilové pneumatiky jsou vždy předmětem potřeby.**